

Raadsvoorstel

Onderwerp: Wijziging GR Beschermd Wonen en Zienswijze Ontwerpbegroting 2024-2026 en Ontwerpbijdragebesluit 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen

Datum collegevergadering	30 november 2023	Ambtenaar	W. Nijhof
Zaaknummer	22683	Telefoon	06 40618553
Portefeuillehouder(s)	M. Steijn	E-mailadres	WNijhof@Velsen.nl

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

1. toestemming aan het college te verlenen voor het wijzigen van de 'Gemeenschappelijke Regeling Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer' als opgenomen in bijlage 2;
2. de zienswijze op het Ontwerpbijdragebesluit 2024 en de Ontwerpbegroting 2024-2026 van het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer, opgenomen in bijlage 8, vast te stellen;
3. kennis te nemen van het voorstel van het college aan het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen (GO BW) om te besluiten tot het 'Dienstverleningshandvest uitvoering regionale taken Beschermd Wonen Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer 2024', opgenomen in bijlage 4;

Samenvatting

Eind 2021 hebben de acht gemeenteraden in de regio toestemming verleend tot het oprichten van het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen (GO BW). Met het GO BW gaan de gemeenten in de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer van start met de gezamenlijke sturing op Beschermd Wonen. Regionale samenwerkingsafspraken zijn nodig om een kwalitatief goed aanbod Beschermd Wonen te kunnen realiseren voor onze inwoners. We kunnen zo zorg op maat, dichtbij de inwoners organiseren, waarbij geldt 'lokaal wat kan, regionaal wat moet'. Daarnaast is samenwerking tussen gemeenten ook verplicht.

Door het uitstellen van de landelijke doordecentralisatie Beschermd Wonen is de Gemeenschappelijke Regeling (GR) bij het GO BW nog niet in werking getreden en is het nodig de GR aan te passen. Na instemming met deze regeling door de raden van de acht deelnemende gemeenten kan op 1 januari 2024 gestart worden met de gezamenlijke uitvoering in het

GEMEENTE VELSEN

Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen. Dit ter voorbereiding op de doordecentralisatie van het Beschermd Wonen. Het college stelt de raad voor om in te stemmen met een gewijzigde versie van de Gemeenschappelijke Regeling Beschermd Wonen voor de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer.

Tevens vraagt het college de gemeenteraad om een zienswijze te geven op de Ontwerpbegroting 2024-2026 van het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen en op een door het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen te nemen bijdragebesluit.

Inleiding

Beschermd Wonen is een vorm van huisvesting en begeleiding voor mensen met complexe psychische of psychosociale problemen die tijdelijk niet zelfstandig kunnen wonen. Het biedt een veilige en beschermde woonomgeving waarin de bewoners intensieve begeleiding en ondersteuning ontvangen. Beschermd Wonen is onderdeel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). In 2015 heeft het Rijk de verantwoordelijkheid voor Beschermd Wonen gedecentraliseerd naar de regio's, waarbij in elke regio een centrumgemeente werd aangewezen. Haarlem is centrumgemeente voor de Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer.

Eind 2021 hebben de acht gemeenteraden in de regio toestemming verleend tot het oprichten van het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen (GO BW).

Ter voorbereiding op de beoogde inwerkintreding van de GR GO BW per 1 januari 2023 is in maart 2022 de ontwerpbegroting van de GR GO BW voorgelegd voor een zienswijze. Ook is het regionaal beleidskader Opvang, Wonen en Herstel opgesteld en zijn de kaders voor de gezamenlijke inkoop van voorzieningen voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang vastgesteld door het college.

In juni 2023 heeft de gemeenteraad van Velsen een zienswijze gegeven op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling GO BW Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer. Deze zienswijze en de reactie hierop is te vinden in bijlage 1.

Een Gemeenschappelijke Orgaan (GO) is een samenwerkingsverband op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Het GO vormt het bestuur van de regeling en portefeuillehouders (collegeleden) uit alle deelnemende gemeenten hebben daarin zitting. Het GO kan geen personeel in dienst hebben of overeenkomsten afsluiten. Dit betekent dat de uitvoerende taken belegd worden bij (een van) de deelnemende gemeenten. In de eerste drie jaar is dat de gemeente Haarlem. Hierdoor maken we optimaal gebruik van de kennis en ervaring die de gemeente Haarlem de afgelopen jaren heeft opgebouwd over Beschermd Wonen.

Het wetsvoorstel 'Woonplaatsbeginsel voor Beschermd Wonen' regelt de doordecentralisatie van de verantwoordelijkheid voor Beschermd Wonen naar alle gemeenten. De doordecentralisatie is bedoeld om de beweging te kunnen maken van verblijf in voorzieningen voor Beschermd Wonen naar ondersteuning thuis (Beschermd Thuis). Zodat inwoners met een psychische kwetsbaarheid, met passende ondersteuning, zo gewoon mogelijk kunnen wonen in hun eigen omgeving en in de buurt van hun sociale netwerk. Er komt een landelijk verdeelmodel volgens welke gemeenten de middelen ontvangen voor de nieuwe instroom in Beschermd Wonen. Haarlem blijft middelen ontvangen voor de cliënten die op moment van ingaan van de nieuwe Wet al in voorzieningen Beschermd Wonen verblijven.

Omdat de Tweede Kamer niet op tijd heeft besloten over dit wetsvoorstel is de doordecentralisatie opnieuw uitgesteld. Streefdatum voor invoering van het woonplaatsbeginsel is nu 1 januari 2025. In de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer gaan we echter al van start met de gezamenlijke sturing op Beschermd Wonen vanuit het GO BW. In de GR zijn de samenwerkingsafspraken binnen het GO BW vastgelegd. Het betreft afspraken over 1) sturing, 2) gezamenlijke taken, 3) financiën en 4) overige bepalingen.

Door het uitstel van de landelijke doordecentralisatie Beschermd Wonen is de Gemeenschappelijke Regeling (GR) bij het GO BW nog niet in werking getreden en is het nodig de GR aan te passen. Het ontwerp voor de gewijzigde GR is in het voorjaar van 2023 voor zienswijze voorgelegd aan de

gemeenteraden. De zienswijzen (bijlage 1) zijn verwerkt in de definitieve GR (bijlage 2) en de toelichting op de GR (bijlage 3).

Het wijzigen van een GR vraagt om een lang en relatief zwaar bestuurlijk traject. Om te voorkomen dat in de toekomst bij iedere verandering de GR opnieuw moet worden aangepast, zijn de samenwerkingsafspraken in de nieuwe GR alleen op hoofdlijnen vastgelegd. De afspraken zijn uitgewerkt in onderliggende stukken: het Dienstverleningshandvest (bijlage 4) en het Bijdragebesluit (bijlage 5). Voor het wijzigen van deze stukken volstaat een unaniem besluit van het GO BW. Hierdoor kunnen we in de toekomst flexibeler inspelen op (onverwachte) ontwikkelingen.

Dit raadsvoorstel beschrijft de inhoud van zowel de gewijzigde GR, het Dienstverleningshandvest als het Bijdragebesluit, zodat transparant is welke verplichtingen gemeenten aangaan op het moment dat ze instemmen met de nieuwe GR. Ook de Ontwerpbegroting 2024-2026 (bijlage 6) wordt toegelicht. Deze nota wordt gelijktijdig aangeboden aan de raden van alle gemeenten in de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer.

Beoogd doel en effect van het besluit

De doordecentralisatie van Beschermd Wonen biedt een kans om samen met de acht gemeenten in onze regio en onze partners vorm te geven aan de ambitie om zorg op maat, dichtbij de inwoners te organiseren, waarbij geldt 'lokaal wat kan, regionaal wat moet'. We willen dat inwoners met Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)-problematiek in de toekomst zo veel mogelijk beschermd wonen in hun eigen gemeente, zo thuis mogelijk en in de buurt van hun sociale netwerk. Als dit niet mogelijk is, bijvoorbeeld bij complexe problematiek en/of als het niet haalbaar is een bepaalde (woon)voorziening lokaal te realiseren, moeten cliënten terecht kunnen in regionale voorzieningen voor BW.

Om dit te realiseren en om ook na de doordecentralisatie de continuïteit van zorg voor de BW-doelgroep te waarborgen, zijn goede samenwerkingsafspraken nodig tussen de gemeenten in de regio over onder meer beleid, inkoop, financiering en toegang tot de (regionale) BW-voorzieningen. Het uitgangspunt hierbij is dat we solidair willen zijn binnen de regio, maar ook zeggenschap houden over de invulling van BW in de eigen gemeente. Het GO BW zorgt ervoor dat er vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid gestuurd en gehandeld kan worden en dat de lokale sociale infrastructuur beter aansluit bij het regionale aanbod.

Argumenten

1. De Gemeenschappelijke Regeling Beschermd Wonen is meer passend gemaakt

De raad van Velsen heeft, evenals de raden van de andere gemeenten in de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer, in 2021 ingestemd met het oprichten van het GO BW. Ook is ingestemd met de bijbehorende GR. Door het landelijke uitstel van de doordecentralisatie is deze GR nooit gepubliceerd en nog niet in werking getreden.

In de initiële GR is in detail beschreven welke taken aan het GO BW worden opgedragen en welke financiële afspraken tussen de gemeenten zijn gemaakt. De gedachte hierachter was dat dit veel zekerheid zou bieden voor de samenwerking. Echter, nu blijkt dat het ook leidt tot ongewenste inflexibiliteit. De regeling kan alleen aangepast worden door een langdurige procedure tot wijziging.

Met de aangepaste regeling kan beter worden ingespeeld op actuele ontwikkelingen. Dit komt de slagvaardigheid van het GO BW ten goede.

In plaats van een gedetailleerde beschrijving van de taken van het GO BW is gekozen voor een beschrijving op hoofdlijnen. Het GO BW voert taken uit op het gebied van Beschermd Wonen. In een dienstverleningshandvest wordt vastgelegd welke taken dit precies zijn. Dit geeft de ruimte om, afhankelijk van landelijke ontwikkelingen, bij de aanbesteding of anderszins, passende taken af te spreken. Om zeggenschap van alle gemeenten te borgen moet het dienstverleningshandvest met unaniem besluit door het GO BW worden vastgesteld.

Het Ontwerpbijdragebesluit 2024 en de Ontwerpbegroting 2024 - 2026 (bijlage 5 en 6) worden aan de raden voorgelegd voor een zienswijze. Voor het vaststellen en wijzigen van de afspraken in het Dienstverleningshandvest en het Bijdragebesluit is een unaniem besluit van het GO BW voldoende. Het is dus niet langer nodig om de regeling daarvoor te wijzigen. Als het GO BW het Bijdragebesluit wil wijzigen, wordt dit aan de Gemeenteraden voorgelegd voor zienswijze, voordat een besluit tot wijziging wordt genomen.

Tot slot zijn in de regeling in het kader van de flexibiliteit de data verwijderd en is rekening gehouden met de verwachte doordecentralisatie van de Maatschappelijke Opvang (MO). Hierdoor ontstaat de mogelijkheid te zijner tijd te besluiten om afspraken over uitvoering en financiering van MO toe te voegen aan de regeling. Ook hiervoor is overigens een unaniem besluit van het GO BW nodig.

Voor de volledige tekst van de gewijzigde regeling bij het GO BW en de toelichting op de gewijzigde regeling bij het GO BW wordt verwezen naar bijlage 2 en 3.

2. Regionale samenwerking blijft nodig

Regionale samenwerkingsafspraken zijn nodig om een kwalitatief goed aanbod Beschermd Wonen te kunnen realiseren voor onze inwoners. In de toekomst zullen onze inwoners, in lijn met de gedachte achter de doordecentralisatie, zo veel mogelijk beschermd wonen in hun eigen gemeente, in een vertrouwde omgeving en in de buurt van hun sociale netwerk. Daarnaast blijven echter regionale voorzieningen nodig, bijvoorbeeld als het niet rendabel is een bepaalde voorziening lokaal te realiseren. Daarnaast is samenwerking tussen gemeenten ook verplicht. In de 'Norm voor Opdrachtgeverschap' heeft de VNG zich verbonden aan regionale samenwerking op de taak Beschermd Wonen. Regio's werken vanuit een gezamenlijke visie. Zo ontstaat het juiste 'schaalniveau' om afspraken met aanbieders te maken. Er is een regionaal beleidskader Opvang, Wonen en Herstel vastgesteld, dat leidend is bij de regionale aanbesteding.

3. We maken de start van het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen op 1 januari 2024 mogelijk

Met het vaststellen deze gewijzigde regeling kan vanaf 1 januari 2024 uitvoering worden gegeven aan het eerder genomen besluit tot de instelling van het GO BW.

Alternatieven

Regionale samenwerkingsafspraken zijn nodig om een kwalitatief goed aanbod Beschermd Wonen te kunnen realiseren voor onze inwoners. Daarnaast is samenwerking tussen gemeenten ook verplicht. Uit een eerder gemaakte vergelijking tussen verschillende samenwerkingsvormen blijkt

GEMEENTE VELSEN

dat een GO het best aansluit bij de manier waarop we de samenwerking willen inrichten in onze regio. Er is in een GO namelijk voldoende zeggenschap voor afzonderlijke gemeenten, maar ook gezamenlijke verantwoordelijkheid en betrokkenheid. Daarnaast blijft de samenwerking licht en flexibel.

Risico's

Als het wetsvoorstel Woonplaatsbeginsel niet tijdig door de Tweede en Eerste Kamer wordt goedgekeurd, kan verder uitstel van de doordecentralisatie een gevolg zijn. Ondanks het mogelijke uitstel, start de regio in 2024 met de samenwerking in het GO BW.

Dat wordt mogelijk anders als onverhoopt de doordecentralisatie helemaal wordt afgeblazen. In dat scenario moet de regio zich opnieuw beraden over afspraken die dan passend zijn.

Programma

Sociaal en vitaal

Kader

- Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Regionaal kader Opvang, Wonen en Herstel 2022 tot en met 2027

Participatie en inspraak

De gemeenteraden in de regio worden regelmatig geïnformeerd over de voortgang van de doordecentralisatie.

- In september 2022 zijn de raden in een regionale raadsinformatiebrief geïnformeerd over het uitstel van de doordecentralisatie. De gemeenteraden van de acht gemeenten hebben daarnaast in september 2022 in een webinar een toelichting gekregen op de ontwikkelingen binnen Beschermd Wonen en de Ontwerpbegroting 2023-2025 van het GO BW.
- Op 8 mei 2023 is een webinar voor raadsleden van de gemeenten in de regio georganiseerd. Daarin is technische toelichting gegeven op de oprichting van het GO BW. Ook de ontwikkelingen rond de regionale aanbesteding van BW en MO zijn verder toegelicht.
- Op 30 oktober 2023 wordt nogmaals een regionaal webinar georganiseerd voor raadsleden over de gewijzigde GR en de onderliggende stukken.

Zorgaanbieders en andere (maatschappelijke) partners die betrokken zijn bij BW zijn regelmatig betrokken bij de (inhoudelijke) uitwerking van de doordecentralisatie. Ook zijn op meerdere momenten ervaringsdeskundigen betrokken, onder meer bij het opstellen van het regionale kader Opvang, Wonen en Herstel. Tot slot zijn we regelmatig met zorgaanbieders in gesprek in het kader van de regionale aanbesteding van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.

Financiële consequenties

In de nieuwe regeling zijn ook de financiële samenwerkingsafspraken op hoofdlijnen vastgelegd. In het Bijdragebesluit zijn de financiële afspraken voor 2024 in detail opgenomen. In beginsel zijn dit

GEMEENTE VELSEN

de afspraken die ook opgenomen waren in de initiële GR. Door het uitstel van de landelijke doordecentralisatie zijn echter nog niet al deze afspraken van toepassing. Regiogemeenten ontvangen in 2024 nog geen eigen middelen voor BW en de gemeente Haarlem blijft in 2024 nog verantwoordelijk voor de toegang tot BW. Samenvattend is het volgende vastgelegd in het Bijdragebesluit:

- de gemeente Haarlem draagt de rijksmiddelen die zij namens de regio ontvangt voor Beschermd Wonen over aan het GO BW;
- het GO BW stelt jaarlijks middelen beschikbaar voor innovatie aan de regiogemeenten. Dit maakt het mogelijk om lokale initiatieven te ontwikkelen, te investeren in de opbouw van lokale voorzieningen of te werken aan preventie in de eigen gemeente. Op deze manier kunnen we de gewenste beweging naar beschermd thuis vormgeven.
- de eerste drie jaar na de doordecentralisatie wordt het verwachte tekort op de Maatschappelijke Opvang gedekt uit het verwachte overschot op Beschermd Wonen, mits deze ingangsdatum niet later is dan 1 januari 2026;
- Bij een reservestand van minder dan € 5 miljoen dienen alle gemeenten de reserve aan te vullen tot het minimale niveau van € 5 miljoen (naar rato van de verdeelsleutel). Bij een reservestand van meer dan € 7 miljoen wordt uitgekeerd aan alle gemeenten (naar rato van de verdeelsleutel) tot het niveau van € 7 miljoen. Dit wordt bepaald op basis van de geprognosticeerde eindbalans na 3 jaar (t+3) vanaf het eerste jaar van de begroting. Om deze stand van de reserve te kunnen bepalen, worden eerst de resterende kosten voor MO en de innovatiemiddelen afgetrokken. De eindstand van de reserve voor de Ontwerpbegroting 2024 – 2026 is per 2026.
- De financiële tekorten en overschotten van de zorgkosten van de individuele gemeenten worden over de eerste drie jaren vanaf het moment van de wettelijke doordecentralisatie voor 100% verevend. De vereveningsafspraken zorgen ervoor dat het risico voor de afzonderlijke gemeenten laag is. Na drie jaar wordt het fonds opgeheven. Dan wordt opnieuw bepaald wat nodig is.

Op basis van het Ontwerpbijdragebesluit is de Ontwerpbegroting 2024-2026 opgesteld. Er is net als bij de Ontwerpbegroting 2023-2025, gekozen voor het uitgangspunt dat het rijksbudget het werkbudget is. Het financiële perspectief voor de komende jaren is positief. De begroting laat zien dat de kosten voor het GO BW en de zorgkosten volledig kunnen worden gedekt uit de rijksbijdrage.

In 2023 wordt door een extern onderzoeksbureau een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke oorzaken van en oplossingen voor het tekort op de MO. Indien aanpassing van afspraken naar aanleiding van dit onderzoek nodig is, wordt dit verwerkt in het Bijdragebesluit voor 2025.

Uitvoering van besluit

De gewijzigde GR wordt ter vaststelling aangeboden aan de colleges en aan de gemeenteraden. De regeling wordt gepubliceerd in het elektronisch gemeentebblad door de gemeente Haarlem en treedt in werking per 1 januari 2024.

Het vaststellen van het Dienstverleningshandvest is een bevoegdheid van het GO BW, op voorstel van de colleges. Het Ontwerpbijdragebesluit en de Ontwerpbegroting worden aan de raden voorgelegd voor een zienswijze. Deze zienswijzen worden verwerkt in de definitieve stukken. Het Dienstverleningshandvest, het Bijdragebesluit en de Ontwerpbegroting worden vervolgens bij de start van het GO BW definitief vastgesteld, mits alle deelnemers hiermee instemmen.

Bijlagen - onderdeel uitmakend van het besluit

1. Overzicht ingebrachte zienswijzen en reactie op de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer
2. Gemeenschappelijke Regeling Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer
3. Toelichting bij de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer
4. Dienstverleningshandvest uitvoering regionale taken Beschermd Wonen Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer 2024
5. Ontwerpbijdragebesluit GO Beschermd Wonen 2024 Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer 2024
6. Ontwerpbegroting 2024-2026 GO Beschermd Wonen Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer
7. Overzicht wijzigingen Gemeenschappelijke Regeling Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer
8. Conceptbrief Velsen Zienswijze Ontwerpbegroting 2024-2026 en Ontwerpbijdragebesluit 2024 GO Beschermd Wonen Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer

Bijlagen - bijgevoegd als achtergrondinformatie

Burgemeester en wethouders van Velsen,

De (waarnemend) secretaris, De burgemeester,

D. Veurink

F.C. Dales